

कपालमोचनाख्यानं दक्षयज्ञविहिंसनम् ॥
हरस्य कालरूपाख्या कामस्य दहनं ततः ।
प्रकाद्वनारायणयोर्युद्धं देवासुराक्रयम् ॥
शुकेश्वरकंसमाख्यानं ततो भुवनकोपकम् ।
ततः काम्यव्रताख्यानं श्रीदुर्गाचरितं ततः ॥
तपतीचरितं पञ्चानु क्रूरचक्रस्य वर्णनम् ।
करोमाहात्म्यमतुलं पाञ्चतीजन्मकीर्तनम् ॥
तपस्तस्या विवाहश्च गौर्यपाख्यानकं ततः ।
ततः कौशिक्युपाख्यानं कुमारचरितं ततः ॥
ततोऽन्यकवधाख्यानं साधोपाख्यानकं ततः ।
जाबालचरितं पञ्चादरजायाः कथादधुता ॥
अन्यकेश्वरयोर्युद्धं गणेशं चाम्यकस्य च ।
मरुती जन्मकथनं वल्लभं चरितं ततः ॥
ततस्तु लक्ष्म्याचरितं त्रैविक्रममतः परम् ।
प्रकादतीर्थयात्रायां प्रोचन्ते तत्कथाः शुभाः ॥
ततश्च धृष्ट्यचरितं प्रेतोपाख्यानकं ततः ।
नक्षत्रपुरपाख्यानं श्रीदामचरितं ततः ॥
त्रिविक्रमचरितानि ब्रह्मप्रोक्ताः कथोत्तमः ।
प्रकादवलिशंवादे सुतये हरिशंसनम् ॥
इत्येष पूर्वभागोऽस्य पुराणस्य तदोदितः ॥”
तदुत्तरे भागे दृढहामनाख्ये ।
“श्रद्धा तस्योत्तरं भागं दृढहामनसंजकम् ॥
माहेन्द्ररी भागवती सौरी गायेत्री तथा ।
चतस्रः संहिताश्च पृथक् साहस्रसङ्ख्याया ॥
माहेन्द्र्यां तु जगत्स्य तद्वक्तानाञ्च कीर्तनम् ।
भागवत्यां जगन्मातुरवतारकथादधुता ॥
सौम्यां सूर्यस्य महिमा गदितः पापनाशनः ।
गायेत्र्यां गणेशस्य चरितञ्च महेश्वरः ॥
इत्येतद्वामनं नाम पुराणं सुविचित्रकम् ।
पुनस्त्येन समाख्यातं नारदाय महात्मने ॥
ततो नारदतः प्रामं यासेन सुमहात्मना ।
यासास्तु लब्धवान् वल्लभ ! तच्छिष्यो रोमहर्षणः ॥
स चाख्यात्यति विप्रेभ्यो नैमिषीयेभ्य एव च ।
एवं परम्पराप्राप्तं पुराणं वामनं शुभम् ॥” * ॥
तत्पुनस्त्युतिः ।
“ये पठन्ति च श्रद्धन्ति तेषु यान्ति परां गतिम् ।
लिखितेन पुराणमु यः श्रद्धयुक्तैर्पठेत् ॥
विप्राय वेदविदुषे वृषधेनुसमाचितम् ।
स समुद्रं नरकानयेत् स्वर्गं पितॄन् सकान् ।
देहान्ते भुक्तभीमोऽसौ याति विष्णोः परं ॥”
पदम् ॥”
इति श्रीनारदीयपुराणे पूर्वभागे दृढदुपाख्याने
चतुर्थपादे १०५ अध्यायः ॥ १४ ॥
पञ्चदशं कूर्मपुराणम् ।
श्रीब्रह्मोवाच ।
“श्रद्धा वल्लभ ! मरीचिश्च पुराणं कूर्मसंज्ञितम् ।
लक्ष्मीकल्याणचरितं यत्र कूर्मवपुर्हरिः ॥
धर्मार्थकाममोक्षायां माहात्म्यञ्च पृथक् पृथक् ।
दक्षदुष्टप्रसङ्गेन प्राद्वर्धयिष्ये दयानिकम् ॥
तत्सप्तदशसाहसं सुचतुःसंहितं शुभम् ।
यत्र ब्राह्मणं पुरा प्रोक्ता धर्मा नानाविधा सुने ॥
नानाकथाप्रसङ्गेन दृष्टां सप्ततिदायकाः ॥” * ॥

तत्पूर्वभागे ।
“तत्र पूर्वविभागे तु पुराणोपक्रमः पुरा ।
लक्ष्मीप्रदुम्नसंवादे कूर्मविगणसङ्ख्या ॥
वर्णाश्रमाचारकथा जगदुत्पत्तिकीर्तनम् ।
कालसङ्ख्या समासेन लघान्ते स्तवनं विभोः ॥
ततः सङ्केपतः सर्गः शाङ्करं चरितं तथा ।
सहस्रनाम पाञ्चत्या योगस्य च निरूपणम् ॥
भृगुवंशसमाख्यानं ततः स्वायम्भुवस्य च ।
देवादीनां सप्तुत्पत्तिर्दक्षयज्ञादतिस्ततः ॥
दक्षवृष्टिकथा पञ्चानु कश्यपाव्यकीर्तनम् ।
आज्यवंशकथनं जगत्स्य चरितं शुभम् ॥
मार्कण्डेयसंवादे यासपाख्यवसंकथा ।
युगधर्मानुक्तं यासजैमिनीकौ कथा ॥
वाराणस्याञ्च माहात्म्यं प्रयागस्य ततः परम् ।
जैलोक्यवर्णनञ्चैव वेदशाखातिरूपम् ॥” * ॥
तदुत्तरभागे ।
“उत्तरेऽस्य विभागे तु पुरा गौतमीचरी ततः ।
यासगीता ततः प्रोक्ता नानाधर्मप्रबोधनी ॥
नानाविधानां तीर्थानां माहात्म्यञ्च पृथक् ॥
ततः ।
नानाधर्मप्रकथनं ब्राह्मण्यं संहिता स्मृता ॥
अतः परं भगवती संहितार्थनिरूपणे ।
कथिता यत्र वर्णानां पृथग्दृष्टिरुदाहृता ॥”
तदुत्तरभागोऽयमभवत्वाख्यद्वितीयसंहितायाः
पञ्चपादेयु ।
“पादेऽस्याः प्रथमे प्रोक्ता ब्राह्मणानां व्यव-
स्थितिः ।
सदाचारात्मिका वृत्तिः । भोगसौख्यविवर्धनी ॥
द्वितीये चत्विष्याणामु दृष्टिः सभ्यक् प्रकी-
र्तिता ।
यथा त्वाश्रितया पापं विधूयेद् ब्रजेर्दिवम् ॥
द्वितीये वैश्यजातीनां दृष्टिरुक्ता चतुर्विधा ।
यथा चरितया सभ्यक् लभते गतिस्तुतमा ॥
चतुर्थेत्यास्तथा पादे श्रद्धादतिरुदाहृता ।
यथा सन्तुष्यति श्रीशो वृणां श्रेयोविवर्धनः ॥
पञ्चमेऽस्यास्ततः पादे दृष्टिः सङ्करजोदिता ।
यथा चरितयाप्रोति भाविनीस्तुतमां जनिम् ॥
इत्येषा पञ्चपदुक्ता द्वितीया संहिता सुने । ।
द्वितीयाजोदिता सौरी वृणां कामविधायिनी ॥
योऽपि षट्कर्मसिद्धिं सा बोधयन्ती च कामि-
नाम् ।
चतुर्थीं वैष्णवी नाम मोक्षदा परिकीर्तिता ॥
चतुर्थ्यदी दिवादीनां साचादृष्टसंस्कारिणी ।
ताः क्रमान् षट्चतुर्दशपुसाहसाः परि-
कीर्तिताः ॥”
तत्पुनस्त्युतिः ।
“एतत्कूर्मपुराणमु चतुर्वर्गफलप्रदम् ।
पठतां श्रद्धतां नृणां सर्व्योत्कृष्टगतिप्रदम् ॥
लिखितेन तु यो भक्त्या हेमकूर्मसमन्वितम् ।
ब्राह्मणायायने दद्यात् स याति परमां गतिम् ॥”
इति श्रीनारदीयपुराणे पूर्वभागे दृढदुपाख्याने
चतुर्थपादे १०६ अध्यायः ॥ १५ ॥

योऽपि मनुष्यपुराणम् ।

श्रीब्रह्मोवाच ।

“अथ मातुस्यं पुराणं तं प्रवक्ष्ये द्विजसत्तम ! ।
यत्रोक्तं सत्यकल्पानां वृत्तं सङ्ख्यं भूतले ॥
यासेन वेदविदुषा नरसिंहोपवर्णनम् ।
उपक्रम्य तदुद्दिष्टं चतुर्दशसहस्रकम् ॥
मनुमनुस्यसंवादे ब्रह्माष्टवर्णनन्ततः ।
ब्रह्मदेवासुरोत्पत्तिर्मातुस्योत्पत्तिरेव च ॥
मदनद्वादशी तदनु लोकपालाभिपूजनम् ।
मन्वन्तरसमुद्देशो वैश्वाराव्याभिवर्णनम् ॥
सूर्यवैवस्वतोत्पत्तिर्ब्रह्मसङ्गमनं तथा ।
पितृवंशाशुक्तयनं ब्राह्मकालस्तथैव च ॥
पितृतीर्थप्रचारश्च सोमोत्पत्तिस्तथैव च ।
कीर्तनं सोमवंशस्य त्रयानिचरितं तथा ॥
कार्तवीर्यस्य चरितं दृष्टं वंशाशुकीर्तनम् ।
श्वशुराशुपतया विष्णोर्दशधा जन्म च चितौ ॥
कीर्तनं पुरुवंशस्य वंशो ज्ञाताशनः परः ।
क्रियायोगस्ततः पञ्चानु पुराणं परिकीर्तितम् ॥
व्रतं नक्षत्रपुरुषं मातुस्यं च शयनं तथा ।
जगत्प्राप्तौ व्रतं तद्वद्विष्णोचन्द्रसंज्ञितम् ॥
तद्वागविधिमाहात्म्यं पादपोस्तुर्ग एव च ।
सौभाग्यशयनं तद्वदगस्त्यव्रतमेव च ॥
तथानन्ततःतीयाया रसकल्याणिनोव्रतम् ।
तथैवानन्दकल्याणं व्रतं सारस्वतं पुनः ॥
उपरागाभिषेकश्च सप्तमीशयनं तथा ।
भीमाख्या द्वादशी तद्वदनुशयनं तथा ॥
अश्वत्थशयनं तद्वत् तथैवाङ्गारकव्रतम् ।
सप्तमीसप्तकं तद्वद्विष्णोः कदादशीव्रतम् ॥
मेरुप्रदानं दशधा यद्वद्विशालिस्तथैव च ।
यद्वत्सुपकथनं तथा शिवचतुर्दशी ॥
तथा सर्वफलदायकः सूर्यवारव्रतं तथा ।
संक्रान्तिस्नपनं तद्वद्विष्णोः कदादशीव्रतम् ॥
यद्विष्णोः कदादशीव्रतम् ।
प्रयागस्य तु माहात्म्यं द्वीपलोकाशुवर्णनम् ॥
तथान्तरीक्षचाराश्च भुवमाहात्म्यमेव च ।
भवनां सुरेन्द्राणां त्रिपुरोद्योतनं तथा ॥
पितृप्रवरमाहात्म्यं मन्वन्तरविनिर्णयः ।
चतुर्वर्गस्य सम्प्रतिर्गुणधर्मनिरूपणम् ॥
व्याङ्गस्य तु सम्प्रतिस्कारकोत्पत्तिरेव च ।
तारकासुरमाहात्म्यं ब्रह्मदेवाशुकीर्तनम् ॥
पाञ्चतीजसम्बलहृत्तथा शिवतपोवनम् ।
अगस्त्यदेहाश्च रतिशोक्तस्तथैव च ॥
गौरीतपोवनं तद्वद्विष्णोः प्रसादनम् ।
पाञ्चतीजविशंवादेस्तथैवोदाहृतमङ्गलम् ॥
कुमारसम्बलहृत्तु कुमारविजयस्तथा ।
तारकस्य वधो घोरो नरसिंहोपवर्णनम् ॥
पञ्चोद्भवसर्गस्तु तथैवाव्यक्तघातनम् ।
वाराणस्यास्तु माहात्म्यं नर्मदायास्तथैव च ॥
प्रवराशुक्रमस्तद्वत् पितृगाथाशुकीर्तनम् ।
तथोभयमुखीदानं दानं कल्याणिनस्य च ॥
ततः सावित्र्यापाख्यानं राजधर्मास्तथैव च ।
विविधोपातकथनं यद्वद्विशालिस्तथैव च ॥